

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2001/435

Karar Sayısı : 2002/83

Karar Günü : 17.9.2002

R.G. Tarih-Sayı :11.11.2002'de tebliğ edildi.

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURANLAR:

- 1- Gümüşhane Ağır Ceza Mahkemesi (Esas Sayısı : 2001/435)
- 2- Uşak Ağır Ceza Mahkemesi (Esas Sayısı : 2001/461)
- 3- Mardin 1. Ağır Ceza Mahkemesi (Esas Sayısı : 2001/490)
- 4- Mardin 1. Ağır Ceza Mahkemesi (Esas Sayısı : 2001/491)
- 5- Bandırma Ağır Ceza Mahkemesi (Esas Sayısı : 2001/494)
- 6- Bandırma Ağır Ceza Mahkemesi (Esas Sayısı : 2001/495)
- 7- Alaşehir Ağır Ceza Mahkemesi (Esas Sayısı : 2001/496)
- 8- Alaşehir Ağır Ceza Mahkemesi (Esas Sayısı : 2002/22)
- 9- Bandırma Ağır Ceza Mahkemesi (Esas Sayısı : 2002/56)
- 10- Mardin 2. Ağır Ceza Mahkemesi (Esas Sayısı : 2002/58)
- 11- Kozan Ağır Ceza Mahkemesi (Esas Sayısı : 2002/72)

İTİRAZLARIN KONUSU : 1.3.1926 günlü, 765 sayılı "Türk Ceza Kanunu"nun 6123 sayılı Yasa ile değiştirilen 450. maddesindeki "fail idam cezasına mahkûm edilir" biçimindeki ibarenin, Anayasa'nın 38. maddesine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Adam öldürmek suçlarından açılan kamu davalarında 765 sayılı Yasa'nın 6123 sayılı Yasa ile değiştirilen 450. maddesindeki "Fail idam cezasına mahkûm edilir" biçimindeki ibarenin, Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme'ler iptali için başvurmuşlardır.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Kural

TCK'nun itiraz konusu ibareyi de içeren 450. maddesi şöyledir:

"Madde 450 -

Öldürmek fiili :

1. Usul ve fîrudan biri aleyhine işlenirse;
 2. Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinden biri aleyhine veya üyelik sıfatı sona ermiş olsa bile bu görevinden dolayı işlenmiş olursa;
 3. Canavarca bir his sevki ile veya işkence ve tazip ile ika edilirse,
 4. Taammüden icra olunursa;
 5. Birden ziyade kimseler aleyhine işlenirse;
 6. Yangın, su baskını ve gark gibi yedinci babın birinci faslında beyan olunan vasıtalarla yapılsa;
 7. Velevki husule gelmiş olmasın diğer bir suçu hazırlamak veya kolaylaştırmak veya işlemek için ika olunursa;
 8. Bir suçtan hâsıl olacak faydayı elde etmek veya bu gayeye vâsıl olmak maksadiyle yapılan ihzaratı saklamak için veya takip edilen gayeye vâsıl olamamaktan mütevellit infial ile işlenmiş olursa;
 9. Bir suçu gizlemek veya delil ve emarelerini ortadan kaldırmak veya kendisinin yahut başkasının cezadan kurtulmasını temin maksadiyle vukua getirilirse;
 10. Kan gütme saikiyle işlenirse;
 11. Devlet memurlarından biri aleyhine görevi esnasında veya Devlet memurluğu sıfatı zail olsa bile bu görevi yapmasından dolayı işlenirse;
- fail idam cezasına mahkûm edilir."

B- İlgili Yasa Kuralı

3.8.2002 günlü, 4771 sayılı Yasa'nın 1. maddesinin ilgili görülen bölümü şöyledir:

"MADDE 1.- A) Savaş ve çok yakın savaş tehdidi hâllerinde işlenmiş suçlar için öngörülen idam cezaları hariç olmak üzere, 1.3.1926 tarihli ve 765 sayılı Türk Ceza Kanunu, 7.1.1932 tarihli ve 1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanun ile 31.8.1956 tarihli ve 6831 sayılı Orman Kanununda yer alan idam cezaları müebbet ağır hapis cezasına dönüştürülmüştür.

...

C- Dayanılan Anayasa Kuralı

İtiraz başvurularında dayanan Anayasa kuralı şöyledir :

"MADDE 38.- Kimse, işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz; kimseye suçu işlediği zaman kanunda o suç için konulmuş olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez.

Suç ve ceza zamanasını ile ceza mahkûmiyetinin sonuçları konusunda da yukarıdaki fıkra uygulanır.

Ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirleri ancak kanunla konulur.

Suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar, kimse suçlu sayılamaz.

Hiç kimse kendisini ve kanunda gösterilen yakınlarını suçlayan bir beyanda bulunmaya veya bu yolda delil göstermeye zorlanamaz.

Kanuna aykırı olarak elde edilmiş bulgular, delil olarak kabul edilemez.

Ceza sorumluluğu şahsîdir.

Hiç kimse, yalnızca sözleşmeden doğan bir yükümlülüğü yerine getirememesinden dolayı özgürlüğünden alıkonulamaz.

Savaş, çok yakın savaş tehdidi ve terör suçları halleri dışında ölüm cezası verilemez.

Genel müsadere cezası verilemez.

İdare, kişi hürriyetinin kısıtlanması sonucunu doğuran bir müeyyide uygulayamaz. Silahlı Kuvvetlerin iç düzeni bakımından bu hükme kanunla istisnalar getirilebilir.

Vatandaş, suç sebebiyle yabancı bir ülkeye geri verilemez."

IV- İLK İNCELEME KARARLARI

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince, birleştirilen dosyalarla ilgili, değişik tarihlerde yapılan ilk incelemeler sonucunda, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, karar verilmiştir.

V- BİRLEŞTİRME KARARI

3.10.2001 günlü, 4709 sayılı Yasa'nın 15. maddesi ile Anayasa'nın 38. maddesine eklenen, "Savaş, çok yakın savaş tehdidi ve terör suçları dışında ölüm cezası verilemez" biçimindeki kuralın, 17.10.2001 günlü Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmesinden sonra, kimi mahkemelerce 1.3.1926 günlü, 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 6123 sayılı Yasa ile değiştirilen 450. maddesindeki idam cezasına ilişkin ibarenin, Anayasa'ya aykırı hale geldiği ileri sürülerek yapılan onbir itiraz başvurusu incelenmiş, bu başvurulara ilişkin davaların, aralarındaki hukuki irtibat nedeniyle ilk başvuruya ait 2001/435 esas sayılı dava ile BİRLEŞTİRİLMELERİNE, diğerlerinin esaslarının kapatılmasına, incelemenin, 2001/435 esas sayılı dosya üzerinden yürütülmesine, 17.9.2002 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

VI- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, iptali istenilen ve ilgili görülen yasa kuralları, dayanan Anayasa kuralıyla bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü :

3.10.2001 günlü, 4709 sayılı Yasa'nın 15. maddesi ile Anayasa'nın 38. maddesine bir fıkra eklenerek savaş, çok yakın savaş tehdidi ve terör suçları dışında ölüm cezası verilemeyeceği öngörülmüş, bu düzenleme 17.10.2001 günlü Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Buna koşut olarak, 3.8.2002 günlü, 4771 sayılı "Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun"un 1. maddesinin (A) bendi ile de savaş ve çok yakın savaş tehdidi hâllerinde işlenmiş suçlar için öngörülen idam cezaları hariç olmak üzere, 1.3.1926 tarihli ve 765 sayılı Türk Ceza Kanunu, 7.1.1932 tarihli ve 1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanun ile 31.8.1956 tarihli ve 6831 sayılı Orman Kanununda yer alan idam cezaları müebbet ağır hapis cezasına çevrilmiştir.

Böylece, savaş ve çok yakın savaş tehdidi hallerinde işlenmiş suçlarla ilgisi bulunmayan TCK'nun 450. maddesinde yer alan ve idam cezası verilmesi öngörülen suçlar için "müebbet ağır hapis cezası" uygulanacaktır.

TCK'nun 2. maddesinin ikinci fıkrasına göre, bir cürüm veya kabahatin işlendiği zamanın kanunu ile sonradan neşrolunan kanunun hükümleri birbirinden farklı ise failin lehinde olan kanun tatbik ve infaz olunur.

Bu durumda, itiraz yoluna başvuran Mahkemelerin bakmakta oldukları davalarda, sanık lehine olan 4771 sayılı Yasa ile yapılan değişiklik uygulanacağından, TCK'nun 450. maddesindeki "fail idam cezasına mahkum edilir" biçimindeki ibarenin uygulanma olanağını yitirmesi nedeniyle konusu kalmayan istem hakkında karar verilmesine yer olmadığı yolunda karar verilmesi gerekir.

VII- SONUÇ

1.3.1926 günlü, 765 sayılı "Türk Ceza Kanunu"nun 6123 sayılı Yasa ile değiştirilen 450. maddesinde yer alan "idam cezası", 3.8.2002 günlü, 4771 sayılı Yasa ile müebbet ağır hapis cezasına dönüştürüldüğünden, KONUSU KALMAYAN İSTEM HAKKINDA KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA, 17.9.2002 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Mustafa BUMİN	Haşim KILIÇ	Yalçın ACARGÜN
Üye	Üye	Üye
Sacit ADALI	Ali HÜNER	Fulya KANTARCIOĞLU

Esas Sayısı : 2001/435
Karar Sayısı : 2002/83

Üye

Aysel PEKİNER

Üye

Ertuğrul ERSOY

Üye

Tülay TUĞCU

Üye

Ahmet AKYALÇIN

Üye

Mehmet ERTEN